

اداره خانه سی : دارالفنون
قارشیسنده کاش حسن پاشا
مدرسه سی داخلنده در

مرکز توزیعی :
باب عالی جاده سنده (اتحاد
تجارت) کتبخانه سی

آبونه بدلی :
سنه لکی ۱۰۰ فروش
آلتی آلتی ۵۰

آبونه قیدی معامله سی هر سنه نك برنجی
وایکنجی آلتی آلتی اعتبار آ اجرا اولونور

دینی ، علمی ، ادبی ، اجتماعی و شهری

مختل
۱۳۳۸

مجموعه اسلامی سی

صاحبی ، مدیری ، محرری :

اسلامك نفعنه خادم مقالات
مع التشكر قبول ونصر اولونور

یازانك شخصیق دکل ، یازانك اهیق
نظر دفته آلتییر .

کلن یازیلردن هایان قبول کوردولنلر
تامیخ صیراسیله درج ایدیلیر .

کونده ریله جك آثار ، اولوناقلی
و مختصرجه یازیلش اولمالیدر .

ذی الحجه
فی : فروش
۱۰ ۱۳۴۱

عدد
جلد
۳۸ ۴

الصلاة ايرادينه باشلايديني حقهده بر روايت واردر . بوماسبتله مسلم حاشيه سنده « صحابه كرام حضراتي ، نبى اكرمى بيراقوب داغيلمازلردى . فقط نمازى قيلمشكن خطبه يي تماميله ديكله مه دن چيقمده باس يوق صانديلر . بوندن صوكراده عليه الصلاة افنديز ، جمعه خطبه سنى نمازدن اول ايراده باشلادى ، ده نيلمشدر . (۳)

صلى الله عليه وآله وسلم حضرتلرى ، انشاى خطبه ده عصا ، ياي ، قيلنج كبي شيلردن برينه دايانيردى . وقت حضرده على الاكثر اتكا ايتديكى عصا ، سفلرده ايسه قيلنج اولوردى . خطبه نك قيصة اولماسى لزومى بيان ايدەر و « ان طول صلاة الرجل وقصر خطبته من علامة فقهه فأطيلوا الصلاة واقصروا الخطبة - كشف الغمة » يعنى : « بر آدامك نمازى اوزون و خطبه سى قيصة اولماسى فقهه ، يعنى دينده كى علمنه علامتدر . بناء عليه نمازى اوزاتيكز ، خطبه يي مختصر طوتوكز » بويوروردى مابعدى وار طاهر المرونى

«مدرسة الواعظين» حقهده لايحه (*)

حضور جليل و كالتپناهي

معالم و كالتپناهيلىردير كه اديانك حياتى

(۲) صدر اسلامده خطبه ، بايراملرده اولدينى كى نمازدن صوكر ايدى . ترك استماع خطبه ده بر شى يوق ظنيله استيعاد بالله تعالى (واذا اوا تجارة اولهوا انفضوا اليها وتركوك قائماً) قول كريمده عكس اولان حالك حادث اولماسى اوزدريته خطبه تقديم بويورولارق تاخير منسوخ اولدى - كتاب الصلاة .

(*) شرعية وكالت جليله سى تدويسات هدير عموميسى فاضل محترم آق سبه كيلي حمدي افندي حضرتلرى طرفندن يازوبوب وكالت مشاراليهايه تقديم ايدان شولايحه نك بر صورتى المزه كچمكله نشر ايدى بوز . خبر آلدنيزمه كوره وكالت مشاراليهايه بومسئله يي تدقيق ايله نك اوزره بر قوتبيون تشكيلى اولونمى و نك آكره سبه باشلايماشدين .

صلى الله عليه وسلم افنديز حضرتلرينك جمعه وسائر خطبه سى ، جناب حقه حد وثنا ويغمبرينه صلات و سلام ايله برابر مواعظ و قراآتى شامل ايدى . خطبه يي قائماً ايراد ايدەر و خطبتين بيتنده اوطوروردى . اصحابدن (كعب بن عجرة) رضى الله عنه (عبد الرحمن بن ام الحكم) ك (۱) قاعداً خطبه او قودينى كورمش « شوخيته باقك . الله ، حينه خطاباً (وتركوك قائماً) ديديكى حالده بو حريف اوطوردينى يرده خطبه او قويور « ديمشدى - كشف الغمة و صحيح مسلم .

كعب بن عجرة نك بر قسمنى او قودينى ، شو آيت كريمدر : (واذا راوا تجارة اولهوا انفضوا اليها وتركوك قائماً قل ما عند الله خير من اللهو ومن التجارة والله خير الرازقين) يعنى : « تجارت ولهوى ايشيند كهرى ، قافله كلديكنى و داوول چاليندينى دويدقلى كى او كا طوغرو داغيلمزلر وسنى آياق اوستمده بيراقديلر . حبيب ! سويله كه : عند الهيدمه كى ثواب ، لهودن ده ، تجارت ده خير ليدر . الله ايسه رزق و بر نلرك اك خير ليسيدر .

بر قحط انساننده شامدن بر كاروان كلش . كلديكى ده داوول چالينارق اعلان ايديلمشدى . او صيراده ايسه جماعت مسجدده و عليه الصلاة افنديز منبرده بولونويوردى . داوول سسنى ايشيدنلر ، بر آن اول كيدوب اوته برى آلق اوزره قافله يه طوغرو قوشديلر . مسجدده جماعت اولارق آنجاق اون ايكي صحابي قالدى . اونك اوزرينده شير آيت جليله نازل اولدى .

جمعه خطبه سنكده بايرام خطبه لرى كى نمازدن صوكر ا او قونوركن شو حادته طولايديسه قبل

(۲) عبد الرحمن بن ام الحكم لى اميه دن ، يا خود اونلرك آساعندن بولوندينى و ايله دفعه قاعداً خطبه اوقويالك (معاوية بن ابى سفيان) اولدينى مسلم حاشيه سنده مخردر .

دعوتله در . بونك ايچوندر كه حكمتله ، موهظه
حسنه ايله اك كوزل مجادله ايله امر بالمعروف ،
نهي عن المنكر ايدمك بونك بولومسي نص
جليل مقتضانددر . مع مافيه دعوتك مؤثرومنتج
موفقيت اوله بيلمسي ايچون زمانى ومحيطى برطاقم
شرائط واردركه اونلره رعايت ايدلمكجه دعوتدن
برفائده حاصل اولماز . انقطاع وحى دن صكره
وظيفة تبليغك وارث حقيقى و اعظاى اولمشدر .
واعظاى بواعتبارله امتك پيشواسيدر . (ادع الى
سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتي
هي احسن) نظم جليل ايله مخاطب اولان نبى ديشان
اقدىمزه وارث اولان بوصف ممتاز « انما بعثت لاتم
مكارم الاخلاق » مضمون منيفده مندمج غايه بعثى
تلقين وتقرير ايله مأمورددر . بناء عليه واعظ ، صربى
امتدر . معلم فضيلتدر . ملقن حكمتدر . وارث
وظيفة نبوتدر . بويله بر وظيفة نبوتله سرفراز
اولانلرك خلقه ، خالقه ، پيغمبره وامته قارشى
مسئوليتى نه قدر عظيم اولدينى ادنى بر ملاحظه
ايله آكلاشيلير . بوقدر هلوى برمقصد ايله تأسس
ايدن واعظاك صنفنده بولانلر هر حالده چوق طام
وحكيم اولملى . اوامرونواهى الهيهي ، بولنده كي
حكم اسرارى ، تكليف شرعيه ومصالح عبادى ،
سنن نبويه بالجملة دقايقيله بيلميددر . تفاسير شريفة
ايله فوق العاده توغل ايتيش ، احاديث نبويه دن بر
چوقلرينى از برلش اولملى . بوقدر كافى دكلدر .
عيني زمانده بر منكرى اسكات ايدم بيله جك قدر
هاوم عقله دن بهره مند اولملى در . بونكه برابر
واعظ ، فصيح و بليغ بر خطيب نطوق اولملى در كه
دلائل خطابينه سى جماعتى تسخير ، آهنگ الفاظ
دلنشينى بوركره تأثير ايتسون . برواعظاك دماغدين
طوغرى جامعك هر طرفه داغيلان موجبات نصايح ،
تهنيز ايدم جكي سامعه لوده بر حسن التشرائح ، تهنيج

ايدم جكي دماغلرده بر انتباه حاصل ايدم جك قدر
علوى اولمق لازمدر كه اونك وعظندن برفائده
كوريله بيلمسين . شو حالده بودرجه مهم اولان وعظ
وارشاد مسئله سنك ايجابات هصره ، اقتضاي زمان
ومكانه ، احتياجات ناسه كوزه مختلف اصوللرله
ايضا ايدلمه سى حكمت ومصاحته موافق اوله جنى
شبهه سزدر .
حد ذاتنده بوقدر اهميتى اولان بومسئله يني
اهمال ايتمك دين نامنه بك بيوك بر ضرردر . مع التأسف
بوكون واعظاى ارباب عقولى آغلايه جق ، بزي
دشمنلر يمه مسخره ايدم جك بر در كه يه اينمشدر .
كندى وظيفة ومسئوليتك قدسيت وعظمتنى
ادراك ايدم جك قدر عالم ، جماعتك هر ساعتده كي
احتياجات حقيقه سنى تقدير ايدم جك نسبتده حكيم
واعظاى يتشديرمك بوامتك اوزرينه بورج اولدينى
حالده كيم بيلير نه كهي بردوشونجه ايله صوك زمانلرده
واعظاى ، رسماً درسعاملردن دون بر مرتبه ده
طوتلش وبومهم وظيفة دائماً رؤس امتحانلرينى
قازانه ميانلره تخصيص ايدلمشدر . بونك ايچوندر كه
ارباب اقتداردن اولان اعظم علما ، وعظه تنزل
ايتمز ، وبويوزدن كيت كيده وعظ ونصيحت بوللو
ايكي سطرلق سوزى بر آرايه كيره منبر حاله كشمدر .
حقيقى عالمانك بووظيفة مقدسه يني ايفادن استسكاف
ايتلرى در كه كرسى مواعظ نه اولدقارى بيلير سز
برطاقم جهله طرفدن عصب ايديله رك ييجاره خلقه
احكام دينيه نادمه عقل و شرعك حريم عرفانده
صيغيه جق بى اساس خرافه لره ، اسرائيل حكايله لر
تلقين ايدلمكده اولدينى وقت وقت مشاهده اولنقده در .
واعظاى مسئله سنك اهميت وعظمتنى تقدير وصوك
زمانلرده سقوط ايدلىكى در كه يني وبونك نتايج
اليه سنى ادراك ايدن بعض رجال مهمه بولدن سكز
ظهور سنه اول بوايشى دوشونمش وهر مصرفى

خزینة اوقافه طائد اولمق اوزره استانبولده (مدرسة الواعظین) نامنده افکار عمومی جهانی تنویر ایدیه جک بر مؤسسه صرفان وجوده کتیرمش ایدی . نظامنامه پروغراملرینک تدقیقندن آ کلاشدیغه کوره بومؤسسه اساس اعتباریه نه مدرسه نه درسام یتشدیرمک مقصدیه تأسیس ایدیلوب آنجق اقطار اسلامیه ده احکام عالی قرآنیه وسنت سنیه نبویه دائره سنده مکارم اخلاقیه یی و دین مین اسلامک ترقیات مدنییه به خادم حکم جلیله ومواعظ حسنه اجتماعیه ضعی نصر وتعمیم ایدیه جک ارباب ارشاد ودعاة یتشدیرمک ایچون تأسیس ایدلمش بر مؤسسه دینییه در .

اولجه یالکیز واعظین نامیه تأسیس ایدلمش اولدینی حالدیه اخیراً مدرسه الائمة والخطباء ایلده بالتوحید (مدرسه الارشاد) نامیه توسیم ایدلمشدر . مدرسه یی بودقه کی زیارت وتفتیشمده پک آلم بر وضعیتمده بولدم . وقوعبولان تدقیقندن آ کلادیغه نظراً اشبو مؤسسه اسلامیه نک واعظین قسمنه بدایه داخل اولان طلبه نک عددی یوز اللهی یی متجاوز اولدینی حالدیه بونلردن بر قسم کلیسی دوره تحصیلیه لرینی ا کال ایتکمیزین حرب عمومی بادره سنده مرتبه شهادتی احراز ایتمش وبصورته مؤسسه یی بر دورغونلق عارض اولمشدر . حکومت ساقطه زماننده شیخ الاسلام ایلده اوقاف فاخرینک نهیه مستند اولدینی غیر معلوم اولان بر امر شفاهیله ایلده مدرسه نک بر سنه مسدود قالمه سی ده بومؤسسه یی بوسبتون کیریلتمشدر . اسباب آفتمدن طولایی شیمدی به قدر آنجق قرق اقدی مأذونیت رؤسی آلمش وبونلردن یالکیز یدی سکز قدری ملقا درس وکالتنجه کرسی شیخ لکلیه توظیف اولنه رق متبایسی پک آجینه جق سفات وبریشانی ایچنده قالمش وبویوزدن مدرسه یی قارشی ده رغبت آزالمشدر .

ائمة وخطباء شعبه لری ایسه بوکون همان همان مسدود بر حالده در . بناءً علیه بوکون خارج وداخلده وعظ وارشاد وظیفه مهمه سنی بحق ایفا ایدیه بیلجک مرشدلرله جوامع ومساجدده مقتدر خطیبلر ، احکام فقهیه یی عالم اماملو یتشدیرمک ایچون اشبو مؤسسه دینییه نک کرك اداره وکرك پروغرام اعتباریه اساسی بر اصلاحات ایلده عصری بر حاله افراغی چاره لرینک دوشونیلیمسی اقتضا ایدو . بوبابده اتخاذه ایجاب ایدن اساسی تدبیرلر نظرگاه سامیلرینه بروجه آتی عرض اولنور .

۱ — مدرسه الارشادی اناطولینک اک مهم مراکزندن برینه نقل ایتک . بوجهت هم مدرسه نک استقبالی ، هم ده استانبولده تکائف ایدن واناطولی به کلمک ایسته میان درسعام افندیلردن اناطولینک استفاده سنی تأمین ایدیه جکی جهته چوق مهمدر .

۲ — واعظک مرتبه سنک اهمیت وقصدیتی نظر دفته آله رق در حال پروغرامنده اصلاحات یاپملی وبونی یابارکن دائماً غایه یی کوز اوکنده بولوندرملیدر .

۳ — اوچ صنفدن عبارت اولان واعظین شعبه سنه هر سنه هجین مأذونلردن ویاخوداونسبتده تحصیل کورمشلردن بالامتحن یکرمیشر طلبه سچیلیملی وبونلرک اطاشه لری جهت اوقافدن تأمین اولنملیدر .

۴ — مدرسه مقتدر ومتساند بر هیئت تدریسیه یی تودیع اولونملی ومدرسولینه — شیمدی به قدر اولدینی کبی بش اون غروش اجرت دکل — دیگر اختصاصی مدرسه لری کبی دولتون معاش ویریللی وبوجهت بر قانون ایلده تثبیت ایدیلیدر .

۵ — مدرسه الواعظینک فایده سی ، احکام عالی قرآنیه وسنن سنیه نبویه دائره سنده مکارم اخلاقیه یی و دین مین اسلامک ترقیات مدنییه به خادم حکم

جليله ومواعظ حسنه اجتماعيه سنی نشر وتعميم اولديغنه نظراً بورادن نشأت ایدن اقدیلرک استا- نبولده بولنان سلاطین جوامع شریفه سی جمعه واعظی اوله رق توظیف ایدلملری مؤسسه دن مطلوب غایه دن بوسبتون اوزاقلاشمق دیمک اوله جغندن اووظیفه نی سلیمانیه مأذونلرینه ترک ایدرک واعظیندن نشأت ایدنلره غایه کوره اساسلی فیوضات تعین ایتلمیدر .

۶ — مدرسه الواعظین دن مقصد نه اولدیغی دوشونولونجه بورادن نشأت ایدن اقدیلرک شو صورتیه توظیف اولونملری ایجاب ایدر : [۱] اناطولیده سیار واعظ [۲] آلائی مفتیسی [۳] طابورامامی [۴] بالعموم سفارتلره کوندریله جک ائمه .
۷ — اناطولیده کی سیار واعظلر معاش اعتباریه بش صنف اوزرینه ترتیب اولملی ؟ ۱۰۰۰ و ۱۵۰۰ و ۲۰۰۰ و ۲۵۰۰ و ۳۰۰۰ غروش .

۸ — واعظیندن نشأت ایدن اقدییه اولا بیک غروش معاش ویریللی . بونی حکومت ایسته دیکی محله کوندرملیدر . اوراده بش سنه ارشاد ائده بولندقدنصکره ترفیعاً کندی آرزوسی داخلمدیر یره کوندریللی ونهایت بر واعظ ۳۰۰۰ غروش معاشه نائل اولمیدر .

۹ — واعظک وظیفه سی یالکیز کرسییه چیقهرق نصیحت ایتک اولماملی . عینی زمانده هر کتیدیکی یرده اسلامی تشکیلات یایمق ، کویلریمزک احکام عالیة دینیه و اخلاق سنیه محمدیه دائره سمده انکشاف و هر درلو رفاهیتنی تأمین ایدمک عملی واسطه لرله چالیشمقده مکلف اولملی وبوخصوصده مکمل بر تعلیماتنامه ایله تثبیت اولنمیدر .

۱۰ — ائمه و خطبا شعبه سنه ده هر سنه اونر اقدی آلملی وبونلر ده ا زیاده کندی ملککلرینک احتیاجنی تأمین ایتلی .

۱۱ — واعظ ، امام ، خطیب اولمق اوزره یوز طلبه بولوندریله حق اولان بومؤسسه نك هیئت تدریسه و اداره سی معاشانه ، طبایه اعاشه سنه ، واعظلرک معاشانه قارشولمق اولمق اوزره هر سنه اوقاف بورجه سنه [۳۰۰۰۰] لیرا قونولملی وبومهم مؤسسه نك حیاتی یالکیز اوقاف اسلامیه دن تأمین ایدلمیدر .

۱۲ — کرک لیلیه قلب ایدلمسی ضروری اولان دارالحلظه مدرسه سنه و کرک مدرسه الارشادک لیلی اوله رق ادامه حیاته مدار اولمق اوزره مدارس و تدریسیه یه عائد اوقافک تثبیت و مدارسه تخصیصی لازمدر . علاقه دار بعض ذواتک ادعاسنه کوره مشروط ایچ تدریسیه اولان اوقاف بریحق میلیون لیرایه بالغ اولمقده در . بونک ایچوننده اولا هر لوا وقضا مرا کزنده محل مفتیسنک ریاستی آئنده بلدییه و مجلس اداره اعضالرندن برر ذاتدن و هر کوی ویا محله نك هیئت اختیاریه لرندن و اوقاف مدیر و مأمورلرندن مرکب بر مدارس قومیسونی تشکیل اولونه رق داخل قصبه ده مشروط لهرلی مدرسه اولوب وارداتی شونک بونک ائده قالمش اولان نه قدر اوقاف مدرسه و عوارض آچهلری دارایسه برر دفتر تنظیم و تصدیق اولوندقدنصکره بوتلرک واردات صافیله لری مدارس ویریلیدر . نانیاً بر ملکتمده یکریمی خراب مدرسه اولمقده سنه منتظم بر مدرسه بولونمق کما نافع و خیرلی اوله جغنی شمعده دن وارسته در . بناء علیه مستغنی عنها قالان یالمله مدارس عقار ویا نقوده تحویل ایدیلرک حاصل اوله جق مبالغینه اده قالان مدارس صرق ایدیللی . استانبولده [۱۸۰] مدرسه دکل ، آنجیق هر قسیمی احتوا ایدمک برکلیه لازمدر . بومطالعاه تمامیه اناطولی مدرسه لری حقندده جاریدر .

۱۳ — خصوصات مذ کوره نك تدقیق و عتدال کره سیله اشتغال ایدمک بر انجمن علمی تشکیل

اولونلی و مذکور انجمن در حال ایشه باشلامیدر.
 ۱۴- کړک برسندبری آناطولی مدارس حقنده
 وقوعبولان تدقیقانه و کړک انجمن علمیلره پاییلان
 تعصیلره کلن جوابلره و کړک بودقه بالعموم استانبول
 مدارسنه عائد قنیشانه استناداً دی بیلیرم که :
 مدارس حقنده پایلاجق الی اساسلی و مشمر اصلاحات
 مدارسنه عائد اوقافک توحیدیه عصرک ایجاب
 ایتدیردیکی شکله مؤسسهر وجوده کتیرمک
 و بومؤسسهرک لیلی اوله رق حیاتنی تأمین ایدجک
 چاره لره توسل ایتک، بالخاصه اوقاف طرفدن بوجهته
 لایق اولان اهمیت ویریلکله ممکن اوله جقدر .
 اهمیت وعظمتی نزد سامی و کالتیهایلرنجهده
 درکار اولان مدرسه الارشادمسله سیله دیگر مدارسنه
 متعلق سائب العرض موادک بر آن اول مذاکره
 و عملیات کچلمسی خصوصنده ایجاب ایدلره امر و
 حواله بیورلمسی تمسبله اشبو لایحه تقدیم حضور
 و کالتیهایلری قیلندی اولابده .

امور شرعیه و کالتی تدریسات مدیر عمومی

احمد محمدی

عالم اسلام وعرقار مسئله سی

تابعه

هر شیئه رغماً اسلام بتون بشریتی بر سنجاق
 آلتنده طوبیلامیه موفق اولامادی. بوشکل مدنیتک
 اساس اتحاد ایتدیکی نصی بر چوق فردلر قبول
 ایدمه میوردی. حیاتک بتون تفرعاتی تنظیمه قلیشان
 قانونده منشأک (یعنی شمالی عربستان ، سوریه ،
 الجزیره ، مصر مالکنک) ومیدانه کلدیکی دورک
 (۶۵۰-۱۰۰۰) ایزلری کوریلوردی. بوندن بشقه
 خلیفه لرك ایلک حکومتی اولان (جمهوریت روحانیه)
 نک ؛ اسلامیتک خلافت اوله رق بر بریه مجادله ایدن
 وقتا اداره اولنان بر چوق مستبد حکومتلره ایرلمسی

اتحادک ادامه سنه مانع اولیوردی . فقط عرقلر
 آتی ایلک بیوک موفقیته سبب اولدی . و بین الملل
 جماعته لایموت بر شرف قزانیدردی .
 (حضرت) محمد کندی افشا آتیله هیچ بر
 یکیلک ادعا سنده بولمیوردی . اکثریا مراجعت
 ایتدیکی خرسیتیانلقده بر یونانی ایله ، بر موسوی ،
 باربار ایله مدنی ، اسیرایله خر بر کیمسه آره سنده کی
 فرق قالمشدی . فقط (حضرت) محمدک حرکاتیه
 میدانکلن اتحاد اقوام دیگر جماعتلری اوتانیدره جق
 درجهده مساوی اولدیغنی مین بولنان بو برنسیبی
 جدی تلقی ایتدی . مع مافیه اسلام عرق مجادلانندن
 آزاده قلامدی . (بوبابده عرق مجادله لرینه طاند
 ادبیات یکنه شاهد دکدر) لکن بومجادلات اصلا
 تهلکلی بر نسبتده توسع ایتدی . آمریقاده ،
 آفریقای شمالیده بیاض خرسیتیانلرک کلیسارلی
 دینداشلری اولان زنجی و قافلره قاپالیدر .
 بر انکلز میسیونری زنجی بر قادین ایله ازدواج
 ایتدیکی ایچون ، عرق قرداشلری طرفدن
 قوغولمشدر . لنینج اصولی هر سنه بر چوق قربانلر
 ویردیریور . . بالخاصه بیاضلرک سائر انسانلره
 قارشى اظهار ابتدکلی کبر وعظمت هر کون او
 قربانلری بیکاره ابلاغ و بو حال عرقلر بیتنده کی
 صاحبه الک جدی بر مانعه تشکیل ایدیور . جماعت
 اسلامیه نظریاتده و عملیاتده بویه لکه لردن کنیدیسی
 محافظه ایتکی بیلدی .

ماضی به عطف نظر ؛ بزه استقبال اسرارینی
 حل ایتدیره میور . لکن عرقلر مسئله سنه قارشى
 آله جغیز وضعیتی کنیدیزه صورمغه بزی س-وق
 ایدیور . (حضرت) محمد طرفدن میدان قونیلان
 و دین اسلامده قبول ایدیلان ، بشریتک وحدتی
 و هرقلرک مساواتی حقنده ابراد اولان دلایل بو کون
 آرتق قابل استعمال دکدر . آنجق بو برنسیپک